

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „AUŠRINĖ“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kauno lopšelio-darželio „Aušrinė“ smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato lopšelio-darželio prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugiai nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkai kurti lopšelyje-darželyje, vykdančiame ikimokyklinio, priešmokyklinio švietimo programas (toliau – lopšelis-darželis).

2. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, vaiko asmenybės augimui, brandai ir ugdomuisi palankią aplinką lopšelyje-darželyje, kuriame vaikai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė vaikų savijauta ir saugumas lopšelyje-darželyje susijęs su emocine vaikų, lopšelio-darželio darbuotojų, tėvų (toliau – lopšelio-darželio bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

3. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus lopšelio-darželio vaikus, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems vaikams, kuriems taikomos prevencijos priemonės nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, amžiaus, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas lopšelio-darželio administracijos atstovas, auklėtojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.1.1 žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.1.2 fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.1.3 socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.1.4 patyčios kibernetinėje erdvėje: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešas gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

5.2 **Patyčias patiriantis vaikas** – iš kurio yra tyčiojamas.

5.3 **Besityčiojantysis** – vaikas ar suaugusysis, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

5.4 **Patyčias patiriantis suaugusysis** – administracijos atstovas, auklėtojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi vaikas (-ai).

5.5 **Patyčių stebėtojas** – vaikas, matantis ar žinantis apie patyčias.

5.6 **Prevencinė veikla** – planingų ir sistemingų priemonių veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis lopšelio-darželio bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, auklėtojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

5.7 **Patyčių intervencija** – lopšelio-darželio vadovo, pavaduotojų, auklėtojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų lopšelio-darželio darbuotojų (toliau – lopšelio-darželio darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

5.8 **Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių lopšelyje-darželyje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui ir valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

5.9 **Socialinės ir emocinės kompetencijos** – vaikų savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo, kiti socialiniai įgūdžiai.

6. Saugios aplinkos lopšelyje-darželyje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: lopšelio-darželio veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus lopšelio-darželio mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – tėvai) į(si)traukimą.

7. Tvarcos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 patvirtintomis „Smurto prevencijos įgyvendinimo lopšelio-darželio rekomendacijomis“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. V-625 patvirtintomis „Rekomendacijomis mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo kriterijų ir veiksmų, kilus įtarimui dėl galimo smurto artimoje aplinkoje.

II SKYRIUS

APSAUGA NUO SMURTO IR PATYČIŲ LOPŠELYJE-DARŽELYJE

8. Lopšelyje-darželyje draudžiama bet kokia smurto ar patyčių forma, nukreipta:

- 8.1. vaikų prieš vaikus;
- 8.2. lopšelio-darželio darbuotojų prieš vaikus, mokinių tėvus;
- 8.3. vaikų prieš lopšelio-darželio darbuotojus;
- 8.4. vienu lopšelio-darželio darbuotojų prieš kitus darbuotojus;
- 8.5. vaikų tėvų (globėjų) prieš vaikus, mokytojus.

9. Bet kuris lopšelio-darželio darbuotojas ar kitas lopšelio-darželio bendruomenės narys (vaikas, vaiko tėvas globėjas) apie pastebėtą ar jam žinomą atvejį turi pranešti lopšelio-darželio vadovui.

10. Vaikui pasityčiojus iš lopšelio-darželio darbuotojo, asmuo, pastebėjęs ar įtaręs patyčias, turi informuoti lopšelio-darželio vadovą, kuris imasi Tvarcos apraše numatytų veiksmų.

11. Suaugusiam lopšelio-darželio darbuotojui (mokytojui, pagalbos mokiniui specialistui ar nepedagoginiam darbuotojui) pasityčiojus iš vaiko, asmuo, pastebėjęs ar įtaręs patyčias, turi informuoti lopšelio-darželio vadovą, kuris imasi Tvarkos apraše numatytų veiksmų.

12. Lopšelio-darželio vadovas, sužinojęs apie lopšelio-darželio darbuotojo patiriamas patyčias arba lopšelio-darželio darbuotojo tyčiojimąsi, nedelsdamas turi atlikti veiksmus, nurodytus Tvarkos apraše ir kituose lopšelio-darželio dokumentuose.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA BEI PREVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

I SKIRSNIS

LOPŠELIO-DARŽELIO VEIKLA IR VALDYMAS

13. Lopšelio-darželio vadovas tvirtina Tvarkos aprašą.

14. Atsako už saugios, sveikos, užkertančios kelią bet kokioms smurto ir patyčių apraiškoms, emociškai saugios ugdymosi aplinkos lopšelyje-darželyje kūrimą, puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal Tvarkos apraše numatytų veiksmų seką.

15. Lopšelio-darželio vadovas, gavęs informaciją apie smurto ar patyčių atvejį lopšelyje-darželyje:

15.1. sukviečia suinteresuotus asmenis ir įvertina turimą informaciją;

15.2. informuoja teisės aktų numatytas institucijas apie įvykusį smurto ar patyčių atvejį;

15.3. bendradarbiauja su suinteresuotomis institucijomis dėl įvykusio smurto ar patyčių atvejo.

16. Smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos tvarkos įgyvendinimą koordinuoja lopšelio-darželio Vaiko gerovės komisija (toliau – VGK).

17. VGK nariai kasmet:

17.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės darbuotojų, vaikų tėvų apklausos apie patyčių paplitimą lopšelyje-darželyje vykdymą, analizuoja apklausos duomenis, apklausos rezultatus pristato lopšelio-darželio bendruomenei lopšelio-darželio tarybos, Mokytojų tarybos posėdžių, tėvų susirinkimų metu, skelbia lopšelio-darželio interneto puslapyje;

17.2. surenka apibendrintus duomenis iš grupių mokytojų dėl lopšelyje-darželyje fiksuotų pranešimų apie patyčias ar smurtą ir atlieka jų analizę ne mažiau kaip du kartus per metus;

17.3. vadovaudamiesi apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos priemonių planą;

17.4. svarsto smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos priemonių plano įgyvendinimą;

17.5. konsultuoja, teikia pagalbą smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos klausimais;

17.6. teikia pasiūlymus lopšelio-darželio vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos priemonių įgyvendinimo lopšelyje-darželyje, lopšelio-darželio darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

17.7. teikia pasiūlymus lopšelio-darželio vadovui dėl lopšelio-darželio Tvarkos aprašo tobulinimo.

II SKIRSNIS

MOKINIŲ SOCIALINIŲ IR EMOCINIŲ KOMPETENCIJŲ UGDYMAS

18. Lopšelis-darželis sudaro sąlygas kiekvienam vaikui nuolat dalyvauti ilgalaikėje socialines ir emocines kompetencijas ugdančioje prevencinėje programoje. Mokiniai mokomi pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kitų socialinių įgūdžių.

19. Direktoriaus pavaduotojas ugdymui koordinuoja lopšelyje-darželyje vykdomų prevencijos programų vykdymą.

20. Mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas:

20.1. integruojant šių kompetencijų ugdymą į ugdymo turinį;

20.2. įgyvendinant prevencines intervencines programas: „Ikimokyklinio ir pradžinio mokyklinio amžiaus vaikų psichikos sutrikimų prevencinė programa“, „Gyvenimo įgūdžių ugdymo programa“ ir kt.;

20.3. integruojant šių kompetencijų ugdymą į neformaliojo vaikų švietimo veiklas;

20.4. organizuojant akcijas;

20.5. rengiant grupių bendruomenių ir lopšelio-darželio renginius.

III SKIRSNIS

POZITYVAUS LOPŠELIO-DARŽELIO MIKROKLIMATO KŪRIMAS IR VERTYBIŲ FORMAVIMAS

21. Lopšelis-darželis puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą. Joje nedelsiant reaguojama į smurtą ir patyčias. Lopšelio-darželio puoselėjamos vertybės nurodytos Kauno lopšelio-darželio „Aušrinė“ strateginiame plane 2017–2019 metams. Lopšelio-darželio darbuotojų veikla ir elgesys atitinka puoselėjamas vertybes.

22. Lopšelyje-darželyje susitarta dėl elgesio normų:

22.1. vaikų elgesio normos įtvirtintos grupės elgesio taisyklėse;

22.2. darbuotojų elgesio normos įtvirtintos Lopšelio-darželio darbo tvarkos taisyklėse, Etikos kodekse.

IV SKIRSNIS

MOKINIŲ TĖVŲ (GLOBĖJŲ) ĮSITRAUKIMAS

23. Lopšelis-darželis bendradarbiauja su mokinių tėvais, skatina aktyviai dalyvauti sprendžiant smurto ar patyčių atvejus lopšelio-darželio aplinkoje.

24. Vaikų tėvų dalyvavimas sprendžiant smurto ar patyčių intervencijos atvejus numatytas Ikimokyklinio ugdymo ir Priešmokyklinio ugdymo sutartyse.

IV SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

25. Visais smurto ar patyčių atvejais (įvykusiais ar įtariamais) kiekvienas lopšelio-darželio darbuotojas vadovaujasi šia tvarka.

26. Bet kuris lopšelio-darželio darbuotojas (auklėtojas, pagalbos mokiniui specialistas, psichologas, meninio ugdymo pedagogas, lopšelio-darželio vadovas ar nepedagoginis darbuotojas):

26.1. nedelsdamas reaguoja į smurtą ar patyčias ir tuojau pat jas stabdo;

26.2. primena smurtaujančiam (besityčiojančiam) vaikui lopšelio-darželio nuostatus smurto ar patyčių atveju ir vaikui elgesio taisykles;

26.3. dalyvauja įvykusio smurto ar patyčių atvejo tyrime, bendradarbiauja su suinteresuotais asmenimis ar institucijomis.

27. Auklėtojas, pastebėjęs ar gavęs informaciją apie smurtą ar patyčias (įvykusias ar įtariamais):

27.1. nedelsdamas išsiaiškina situaciją, nustato, koks tai atvejis (smurto ar patyčių), vaikui primena elgesio taisykles;

27.2. nedelsdamas tą pačią dieną organizuoja individualius pokalbius su smurtą ar patyčias patyrusiu vaiku, smurtavusiu ar besityčiojusiu vaiku, jei yra, su smurto ar patyčių stebėtojais;

27.3. įvertinęs įvykį, nedelsdamas, tą pačią dieną, informuoja visų situacijos dalyvių tėvus (globėjus) apie įvykusį smurto ar patyčių atvejį. Jei yra poreikis, kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

27.4. esant poreikiui kreipiasi dėl pagalbos mokiniui specialistų (psichologo, sveikatos priežiūros specialisto) pagalbos teikimo;

27.5. vykdo tolesnę smurto ar patyčių situacijos stebėseną;

27.6. nustatęs sudėtingesnę smurto ar patyčių atvejį arba nesiliaujant smurtui ar patyčioms, skubiai informuoja direktoriaus pavaduotoją ugdymui, VGK narį. Tą pačią dieną užpildo „Pranešimo apie smurtą ar patyčias“ formą (1 priedas), perduoda ją direktoriaus pavaduotojui ugdymui ir nedelsdamas informuoja lopšelio-darželio vadovą;

27.7. įtardamas apie vaiko patiriamą smurtą šeimoje (fizinis, psichologinis smurtas, nepriežiūra) ar gavęs informaciją apie patirtą smurtą šeimoje, informuoja lopšelio-darželio direktoriaus pavaduotoją ugdymui.

28. Direktorius pavaduotojas ugdymui, gavęs informaciją apie smurtą ar patyčias (įvykusias ar įtariamas):

28.1. nedelsdamas išsiaiškina sudėtingesnes smurto ar patyčių situacijas, įvertina įvykius;

28.2. registruoja pranešimus apie smurtą ar patyčias Patyčių ir smurto registravimo žurnale;

28.3. skubiai išnagrinėja „Pranešimo apie smurtą ar patyčias“ formoje pateiktą informaciją ir nedelsdamas išsiaiškina sudėtingesnius ir pasikartojančius smurto ar patyčių atvejus lopšelio-darželio aplinkoje;

28.4. organizuoja individualius pokalbius su sudėtingesnių ar pasikartojančių smurto ar patyčių situacijų dalyviais, juos konsultuoja, toliau bendradarbiauja su jų tėvais, klasės mokytoju ir kt.;

28.5. esant poreikiui kreipiasi dėl pagalbos (sveikatos priežiūros specialisto, psichologo ir kt.) teikimo smurto ar patyčių situacijų lopšelio-darželio aplinkoje dalyviams ir bendradarbiauja su suinteresuotomis institucijomis (policija, Vaiko teisių apsaugos tarnybą ir kt.);

28.6. vykdo tolesnę sudėtingesnių smurto ar patyčių situacijų stebėseną;

28.7. įtardamas apie vaiko patiriamą smurtą šeimoje (fizinis, psichologinis smurtas, nepriežiūra) ar gavęs informaciją apie patirtą smurtą šeimoje, informuoja suinteresuotas institucijas (policiją, Vaiko teisių apsaugos tarnybą ir kt.);

28.8. išsiaiškinęs situaciją, apie priimtus sprendimus nedelsiant informuoja lopšelio-darželio vadovą ir perduoda Vaiko gerovės komisijai surinktą informaciją apie įvykusį smurtą ar patyčias bei taikytas intervencijos priemones.

29. Lopšelio-darželio Vaiko gerovės komisija, gavusi informaciją apie smurto ar patyčių atvejį:

29.1. organizuoja posėdį ir įvertina turimą informaciją;

29.2. numato pagalbos (psichologinės, socialinės, pedagoginės, teisinės) smurtą ar patyčias patyrusiam mokiniui, smurtavusiam ar besityčiojusiam mokiniui, smurtą ar patyčias stebėjusiems mokiniams organizavimą ir sudaro veiksmų planą;

29.3. su veiksmų planu supažindina smurtą ar patyčias patyrusį mokinį, smurtavusį ar besityčiojusį mokinį, smurtą ar patyčias stebėjusius mokinius, visų smurto ar patyčių atvejyje dalyvavusių mokinių tėvus, informuoja smurtavusį ar besityčiojusį mokinį ir jo tėvus apie nevykdymo pasekmes;

29.4. esant poreikiui koreguoja sudarytą veiksmų planą;

29.5. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius posėdžius situacijos įvertinimui;

29.6. nuolatos teikia informaciją lopšelio-darželio vadovui apie situaciją.

30. Kai lopšelyje-darželyje nėra švietimo pagalbos specialistų ar yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti lopšelyje-darželyje,

lopšelio-darželio direktorius ir/ar administracijos atstovas nukreipia vaiką ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į pedagoginę psichologinę tarnybą.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

32. Tvarka skelbiama lopšelio-darželio tinklalapyje www.ausrine.lt

---

Kauno lopšelio-darželio „Aušrinė“ smurto
ir patyčių prevencijos ir intervencijos
vykdymo tvarkos aprašo
1 priedas

KAUNO LOPŠELIS-DARŽELIS „AUŠRINĖ“ PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

_____
Pranešimo data

Ugdymo įstaigos pavadinimas Kauno lopšelis-darželis „Aušrinė“

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ ☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (rašyti) _____ .	
Ar yra žinomas tokio egesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Vaiko/-ų, <u>kuris tyčiojosi</u> vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Vaiko/-ų, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, grupė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

Lopšelio-darželio pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Vaiku patyrusiu patyčias:	
Vaiku, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais lopšelio-darželio darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	